

rikskonsertene

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

KOMM. OG REG. DEP	
20 DES 2004	
04/2771-20	
Ark:	013
Avd:	RA 1 SSA 1 MAG

Deres ref: 04/2771-4 MAG

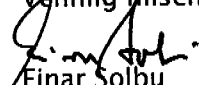
Vår ref. 04/00565

Oslo, 17. desember 2004

HØRING PÅ DISTRIKTSKOMMISJONENS UTREDNING

Vi viser til departementets brev av 14. oktober d.å. og oversender Rikskonsertenes høringsuttalelse i saken.

Vennlig hilsen

Einar Solbu
direktør

Kopi: Kultur- og kirke departementet

17.12.04 *fs.*

HØRINGSUTTALELSE

NOU 2004:19 "LIVSKRAFTIGE DISTRIKTER OG REGIONER –
RAMMER FOR EN HELHETLIG OG GEOGRAFISK TILPASSET POLITIKK"
– DISTRIKTSKOMMISJONENS UTREDNING –

Kulturlivet i landets regioner bør styrkes. Det gjøres neppe ved å avvikle strukturer og institusjoner som fyller viktige roller og fungerer godt. Rikskonsertene vurderes som en av de viktigste forutsetningene for et rikt konserttilbud i landets lokalsamfunn.

I Distriktskommisjonens utredning er Rikskonsertene omtalt sammen med andre kulturinstitusjoner. Et flertall på 11 kommisjonsmedlemmer har fremmet følgende anbefaling:
Innenfor *kultur og idrett* bør flere av riksinstitusjonene for kunst- og kulturformidling (blant annet "de tre R-ene") vurderes avvirket til fordel for en styrket kulturaktivitet i regionene. Det vil si at midlene eventuelt bør overføres til det regionale nivået. Dette nivået bør også få et utvidet ansvar for [...] større kulturinstitusjoner og internasjonalt kultursamarbeid (s 113).

De kulturfaglig vurderinger anbefalingen eventuelt er forankret i, er ikke synliggjort i utredningen.

Rikskonsertene støtter kommisjonen i at regionenes mulighet til å drive en offensiv kulturpolitikk bør styrkes. Vi kunne ønsket oss at kommisjonen hadde utdypet kulturens betydning både med lokalt og nasjonalt perspektiv, og pekt mer konkret på hvilke faktorer og forutsetninger en sterk lokalkultur vil være avhengig av. I et videre arbeid med å stryke lokalkulturen er det to perspektiver som etter vår mening må opprettholdes: at kultur, kulturbasert virksomhet og kunstnerisk produksjon i seg selv er en grunnleggende bestanddel av et demokratisk samfunn og en viktig identitetsfaktor for mennesker, og at produksjon og distribusjon av kunst og kultur skaper arbeidsplasser. Det er også viktig å understreke at mangfoldet i landets kultur er avhengig av at lokalsamfunnenes kulturelle særpreget bli synlig.

Vi er imidlertid av den klare oppfatning at en styrking av lokalt kulturliv ikke vil skje gjennom en oppsplitting av nasjonale kulturoppgaver. Tvert imot mener vi at det er samspillet mellom sterke aktører lokalt, regionalt og nasjonalt – i levende interaksjon med kunst- og kulturvirksomhet på globalt nivå – som gir et rikt kulturliv for den enkelte borger.

I overskuelig framtid vil Rikskonsertene ivareta oppgaver som et rikt kulturliv i landets regioner og lokalsamfunn vil være avhengig av.

Vi utdyper denne påstanden i det følgende.

Faglig og politisk vurdering av Rikskonsertene

Rikskonsertenes rolle i norsk kulturliv har nylig vært gjenstand for omfattende faglig og politisk vurdering. Høsten 2003 behandlet Stortinget St. meld. 38 (2002–2003) Den kulturelle skulesekken. I meldingen heter det bl.a.:

"Skulekonsertane vert tekne godt imot i skulane. Det faglige samarbeidet som er utvikla mellom Rikskonsertane og fylkeskommunane, vert vurdert som effektivt og medverkar til å byggje formidlingskompetanse over heile landet."

Under Stortingets behandling av meldingen sto Rikskonsertenes skulekonsertordning sentralt. Det var stor politisk enighet om kvalitet og effektivitet i formidlingsopplegget. Fra debatten hentes følgende uttalelser:

"... Institusjoner som Norsk Scenekunstbruk, Norsk Forfattersentrum og Rikskonsertene representerer landets fremste kompetanse på sine felt, og de har apparat og nettverk for hurtig å mobilisere et stort antall tilbud av beste kvalitet. En satsing også på disse institusjonene vil være effektiv bruk av midlene til beste for elevene." (Olemic Thommesen (H))

"... Komiteen er enig om at det fortsatt er viktig at skolene får besøk av Rikskonsertene. Dessverre står det enda 46 kommuner på venteliste for å få besøk av disse konsertene." (Torny Pedersen (A))

"... Disse konsertene [Rikskonsertenes skulekonsertordning] har vist seg som et effektivt instrument for kunstformidling til skolene..." (Jan Olav Olsen (H))

"... Rikskonsertane bør ha tilstrekkeleg med midlar for å møte behova ute blant skuleelevane i Kommune-Noreg" (Magnar Lund Bergo (SV))

"... På musikkområdet vil den mest kostnadseffektive måten å nå ut til alle skuleborna på vera å gjera skulekonserttilbodet frå Rikskonsertane landsdekkjande." (Statsråd Valgerd Svarstad Haugland)

Våren 2004 behandlet Stortinget St. meld. 48 (2002–2003) Kulturpolitikk fram mot 2014. Meldingen slår fast at

"Rikskonsertane har heile landet som verkefelt og har oppgåver innanfor eit breitt spektrum av musikkfeltet. Rikskonsertane fremjar mangfaldet i norsk musikkliv med konsertar innanfor mange sjangrar. [...] Gjennom programmeringa av eit mangslunge turnétilbod i heile landet med norske og utenlandske musikarar og musikkensemble og satsingar på verdsmusikk ivaretek Rikskonsertane ei viktig rolle i norsk musikkliv."

Også i behandlingen av Kulturmeldingen var det stor enighet i Stortinget om at Rikskonsertenes rolle er viktig. I innstillingen fra Familie-, kultur- og administrasjonskomiteen heter det bl.a.:

"Komiteen vil peke på Rikskonsertenes viktige rolle i arbeidet med formidling til hele det norske musikkinteresserte publikum. Komiteen mener Rikskonsertene vil spille en viktig rolle også i årene som kommer. Komiteen vil særlig peke på de oppgaver Rikskonsertene er tiltenkt i forbindelse med utviklingen av den kulturelle skulesekken. Komiteen viser til at Rikskonsertene ivaretar viktige oppgaver på to områder i landets konsertliv: skulekonsertordningen, og produksjon og formidling av konsertprogrammer til arrangører over hele landet."

I Kultur- og kirke departementets planer for kulturpolitikken har altså Rikskonsertene en sentral plass. I Stortinget er det bred politisk enighet om at Rikskonsertene er en viktig forutsetning for

at konserttilbudet både til voksne og barn i landet holder høy kvalitet og reflekterer det flerkulturelle samfunn Norge i dag er.

Rikskonsertenes oppgaver

Rikskonsertene har ansvar for at de lokalsamfunn som ønsker det, får tilgang til konsertproduksjoner av høy kunstnerisk kvalitet og innenfor et stort mangfold av sjangere og uttrykk. Rikskonsertene har også ansvar for en del viktige nasjonale ordninger og for å være et ressurs- og kompetansesenter i norsk kulturliv. Videre er Rikskonsertene en mye brukt samarbeidspartner for Utenriksdepartementet og NORAD.

Rikskonsertene svarer på *lokal etterspørsel* på to hovedområder:

- Kulturhus, jazz- og rockeclubber, kammermusikkforeninger og andre konsertarrangører som etterspør konsertproduksjoner med norske og internasjonale artister på høyt kunstnerisk nivå. Rikskonsertene tilbyr programmer som omfatter klassisk musikk, samtidsmusikk, jazz, rock, pop, folkemusikk og verdensmusikk (musikk fra ikke-vestlige kulturer).
- Kommuner som ønsker å være med i Rikskonsertenes skolekonsertordning. Se nærmere om ordningen nedenfor.

Etterspørselen etter Rikskonsertenes konserttilbud er stadig voksende. Det er nå bare 24 kommuner som ikke er med i skolekonsertordningen. Av disse har 21 stilt seg på venteliste. Etter at Rikskonsertene omorganiserte sin offentlige konsertvirksomhet og opprettet sjangerbaserte serier, har etterspørselen vokst kraftig slik at det nå er lange ventelister for å bli med i seriene for verdensmusikk, klassisk kammermusikk og jazz.

Rikskonsertene har ansvar for noen svært viktige *nasjonale ordninger* i musikklivet. Foruten skolekonsertordningen (nærmere omtalt nedenfor), gjennomfører Rikskonsertene bredt anlagte lanseringsprogrammer for unge musikere, de såkalte INTRO-programmene. Det er opprettet slike programmer innen klassisk musikk, jazz og folkemusikk/samisk musikk. Alle programmene er basert på et omfattende samarbeid med alle større musikkfestivaler, foruten Utenriksdepartementet.

Rikskonsertene fungerer som et *ressurs- og kompetansesenter* for musikere, konsertarrangører og andre aktører i musikklivet over hele landet. I dette ligger at Rikskonsertene initierer utviklings- og utredningsarbeid innen musikkformidlingsfeltet, gjennomfører innovative prosjekter, bestiller nye verk, og gjennomfører forskjellige former for samarbeidstiltak med musikermiljøer, festivaler osv. Rikskonsertene deltar i en rekke nasjonale og internasjonale nettverk og samarbeider med kompetansemiljøer nasjonalt og internasjonalt.

Rikskonsertene har også en viktig rolle som *rådgiver og operatør for utenriktjenesten* i arbeidet med kulturutveksling og kulturbasert bistandsarbeid. Slike oppgaver er basert på en fast samarbeidsavtale med NORAD og avtaler om gjennomføring av langsiktige musikkutviklingsprogrammer i flere land/regioner.

Faglige krav og forutsetninger

Det stilles store krav til faglig kompetanse og internasjonale nettverk for å kunne oppfylle de forventninger til kvalitet og mangfold som ligger i Rikskonsertenes oppgaver. Kravene kan ikke

oppfylles hvis man ikke har et fagmiljø som er stort nok til å kunne holde seg oppdatert innenfor de mange sjangerområder verdens musikkarena består av i vår tid.

Den brede kompetanse i musikk og konsertproduksjon som Rikskonsertene forvalter, gjøres tilgjengelig for hele musikklivet bl.a. gjennom generell informasjonsvirksomhet, direkte rådgivning overfor musikere og aktører i konsertlivet, og konferanser og workshops for konsertprodusenter og -arrangører,

Musikk i det flerkulturelle samfunn

Rikskonsertene har de senere årene lagt særlig vekt på å bygge opp kompetanse innen verdensmusikk. I et flerkulturelt og globalt samfunn er en av de største utfordringene på kulturområdet å legge forholdene til rette slik at alle befolkningsgrupper får likeverdige muligheter til å uttrykke seg. Rikskonsertene har i mer enn ti år arbeidet målrettet for at de musikkulturer innvandrere til Norge bringer med seg, skal bli hørt på norske arenaer. Dette arbeidet har skjedd parallelt med en satsning på å bygge opp samarbeid og utveksling mellom Norge og land utenfor den vestlige kulturkrets. Det siste har skjedd i nært samarbeid med Utenriksdepartementet og NORAD.

Rikskonsertene har gjennom Oslo World Music Festival etablert en scene som både fungerer som den viktigste arena i Norge for møter mellom internasjonale artister med utenom-vestlig kulturbakgrunn på den ene side og innvandrer musikere i Norge og publikum på den annen. Som den eneste profesjonelle verdensmusikkfestivalen i landet, er OWMF også et viktig utstillingsvindu mot verden for å synliggjøre Norge som flerkulturelt samfunn.

Regionalt og lokalt samarbeid

All Rikskonsertenes virksomhet tar utgangspunkt i lokal etterspørsel og bygger på nært samarbeid med regionale og lokale kulturaktører i hele landet:

- Hele den offentlige konsertvirksomheten skjer i avtaleregulert samarbeid med konsertarrangører fra hele landet: kulturhus, jazz- og rockeclubber, kammermusikkforeninger med mer. Rikskonsertene fører en kontinuerlig dialog med arrangørene om sin programpolitikk og samarbeider om kompetanseutvikling innen musikkrepertoar, konsertarrangering og -formidling, markedsføring etc.
- Innenfor skolekonsertordningen, som omfatter ca 9 000 konserter årlig, er ansvaret for ca halvparten av produksjonen overført til fylkeskommunene. Ordningen er beskrevet nedenfor.

Som nav i slike nasjonale nettverk forvalter, viderefører og tilgjengeliggjør Rikskonsertene så å si den kollektive erfaring som, gjennom mange år, er vunnet innen musikkformidlingsområdet i landet.

Rikskonsertenes skolekonsertordning

Rikskonsertenes skolekonsertordning er unik i verden i og med at den er landsomfattende og sikrer alle barn et likeverdig tilbud basert på kunstnerisk kvalitet og uttrykksmessig mangfold. I dag er skolekonsertene ett av de viktigste elementene i Den kulturelle skolesekken.

Ordningen bygger på følgende prinsipper:

- Den enkelte kommune – som skoleeier – tar stilling til om de vil være med i ordningen (abonnement).

- Overfor kommuner som er med i ordningen, forplikter Rikskonsertene seg til at alle grunnskoleelever skal få oppleve to konserter i året.
- Alle konsertene er spesielt produsert med tanke på formidling til barn/ungdom. Rikskonsertene stiller høye krav til kunstnerisk og formidlingsmessig kvalitet.
- Skolene mottar informasjonsmateriell på forhånd med tanke på for- og etterarbeid.
- Mange av programmene forutsetter elevmedvirkning.
- Rikskonsertene har avtaler med samtlige fylkeskommuner om produksjon og distribusjon av skolekonserter. Den enkelte fylkeskommune har ansvar for 50 eller 75 % av konsertene i sin region, avhengig av den kompetanse fylkeskommunen har på musikkområdet.
- Rikskonsertene samarbeider tett med produsenter og turneleggere i fylkene, og bidrar til at den felles kompetanse som bygges opp i 'systemet', kommer hele ordningen til gode.
- Rikskonsertene har et særlig ansvar for at det iverksettes prosjekter og tiltak for å videreutvikle ordningen.
- Rikskonsertene har ansvar for at alle produksjoner blir evaluert. Dette gjøres i nært samarbeid med fylkeskommunenes fagmiljøer og musikere.
- Rikskonsertene bidrar til at gode produksjoner fra alle kanter av landet blir distribuert langt utenfor egen region.

Ordningen fungerer med andre ord som en nasjonal ordning med sterk grad av desentralisering. At ordningen er nasjonal, fører bl.a. til at dyktige musikere får hele landet som arena, uansett hvor de bor og virker til daglig, og at konserttilbudet er like godt over hele landet. Det bidrar også til en kontinuerlig kompetansevekst i lokale og regionale musikkmiljøer.

Ut over å ha det formelle ansvaret for skolekonsertordningen ivaretar Rikskonsertene rollen som nasjonalt kompetansesenter for musikkformidlingsvirksomhet for barn og unge. Det omfatter utviklingsarbeid, forskning og evaluering i tillegg til internasjonal utveksling og nettverksbygging.

Tap og vinning

En overføring av Rikskonsertenes oppgaver til et stort antall regionale instanser vil føre til at det må opprettes tilsvarende mange administrative strukturer. Hvis de ressursrammer Rikskonsertene i dag rår over, skal være grunnlaget for etablering av regionale konsertorganisasjoner, vil hvert av disse måtte bli lite og svært sårbart. Hvert av dem vil ikke ha mulighet til å ha den brede kompetanse som kreves for at kvalitet og mangfold i landets musikkliv skal bli opprettholdt og videreutviklet.

Nøkkelen til et rikt musikkliv i landet ligger i et nært faglig og organisatorisk samarbeid mellom et vitalt nasjonalt kompetansesenter (Rikskonsertene) og handlekraftige regionale og lokale musikkformidlingsmiljøer/-organisasjoner. Kimen til et rikt konsertliv ligger i de samarbeidsmønstre som allerede er utviklet. En videreutvikling forutsetter bl.a. at alle lokalsamfunn og regioner gir musikk og annen kulturvirksomhet høy prioritet.

Tar man et slikt helhetlig grep, vil det både være god kulturpolitikk og god distrikts/regionalpolitikk.